

تحلیلی بر بافت‌های سنتی و جدید و ارائه شاخص‌های بومی برنامه‌ریزی توسعه شهری مطالعه موردی: بافت تاریخی و شهرک امیرکبیر اراک

حمیدرضا تلخابی^۱، علی شماعی^{۲*}، زهره داودپور^۳، اصغر شکیبایی^۴

^۱ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، تهران.

^۲ دانشیار دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران.

^۳ استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین.

^۴ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، تهران.

تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۰/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۶/۱۸

چکیده

هدف این پژوهش بررسی و تحلیل نمونه‌ای از محلات بافت تاریخی و بافت جدید شهر اراک و تطابق آن با معیارهای شهر ایرانی - اسلامی و رشد هوشمند به منظور دستیابی به شاخص‌های شهرسازی بومی است. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی با بهره‌گیری از مدل ANP است. جمع‌آوری داده‌ها به دو روش اسنادی و پیمایشی با استخراج معیارها و شاخص‌های مربوطه بوده و اولویت‌بندی، تدوین چشم‌انداز و ارائه راهبردها به منظور دستیابی به هدف پژوهش در بافت‌های مورد مطالعه از طریق شاخص‌های تلفیقی صورت گرفته است. معیارهای استفاده شده در این پژوهش شامل فرایند مدیریت و برنامه‌ریزی، تراکم شهری، الگوی رشد کالبدی، ترکیب کاربری، انسان‌محوری، خدمات عمومی، حمل‌ونقل، ارتباطات، طراحی مناسب خیابان، فضای عمومی و... است. یافته‌ها و نتایج پژوهش گویای آن است که طراحی فضایی هسته تاریخی اراک بر مبنای یک الگوی ایرانی - اسلامی منطبق با اصول طراحی سازگار با محیط‌زیست، ترکیب کاربری‌ها، ارتباطات و انسان‌محوری، و خدمات و فضاهای عمومی مناسب شکل گرفته است، درحالی‌که محله جدید شهرک امیرکبیر تنها بر مبنای نیاز سکوتی - خوابگاهی ساکنین و با لحاظ کردن بخشی از اصول تراکم، حمل‌ونقل و دسترسی، طراحی شده است. همچنین بر اساس نتایج مدل ANP مشخص گردید که معیارهای اولویت‌دار تلفیقی - بومی به ترتیب شامل: برنامه‌ریزی هماهنگ با محیط طبیعی، ترکیب و تنوع کاربری‌ها، پیاده‌مداری، توزیع عادلانه کاربری‌های خدمات اجتماعی - فرهنگی و... از ضروریات برنامه‌ریزی توسعه شهری هستند.

واژگان کلیدی: بافت‌های سنتی و جدید، شاخص‌های بومی، برنامه‌ریزی توسعه شهری، شهر اراک.

Traditional and new textures Analysis and provide native indexes Urban Development Planning

Case study: historical Textures and Amir Kabir of Arak city

Hamid Reza Talkhabi

PhD student in Geography and Urban Planning, Department of Geography, Kharazmi University, Tehran, Iran

Ali Shamai*

Associate Professor and faculty member, Department of Geography, Kharazmi University, Tehran, Iran

* *shamaiali@yahoo.com*

Zohreh Davood Poor

Assistant Professor and faculty member, Islamic Azad University, Qazvin, Iran

Asghar Shakibaei

PhD student in Geography and Urban Planning, Department of Geography, Kharazmi University, Tehran, Iran

Abstract:

The aim of this study is analyze of historical and new textures spaces Arak city with compilation Iranian -Islamic and smart growth Criteria's in order to achieve compound - native indexes in the construction of urban spaces. The research method is descriptive-analytical with survey, using ANP model. Two data collection methods used in this research are in field and documentary with criteria extraction and Prioritization, vision development and strategies presentation have been consolidated In order to achieve this goal by compound indicators in the case study. The parameters in this study include planning process, urban density, and growth pattern, mixed land use, human scale, public services, transportation, communications, Optimized street design, and public space. The research results indicate that the spatial design based on the historical textures of Arak Iranian- Islamic are formed in accordance with the principles of ecology, environmental friendly design, mixed land use, communications and human scale, and pertinent public services and spaces. But new textures in Amir Kabir has only been designed according to the residency - dormitory needs of the residents and also the consideration of congestion principles, transportation and accessibility. According to the ANP that native - compound prioritized criteria in order of importance included in this study are planning in harmony with the natural resource, mixed use, the fair distribution of services.

Keywords: traditional and new textures, native - compound indicators, urban development planning, Arak city.